

SVĚT KNIHY PRAHA

23. MEZINÁRODNÍ KNIŽNÍ VELETRH
A LITERÁRNÍ FESTIVAL

BOOK WORLD PRAGUE

23RD INTERNATIONAL BOOK FAIR
AND LITERARY FESTIVAL

PÁTEK
FRIDAY
12. 5. 2017

Svět knihy Praha jako rodinné stříbro, 23. ročník zahájen

Za rodinné stříbro České republiky označil Svět knihy Praha její nový ředitel RADOVAN AUER při slavnostním zahájení, které proběhlo ve čtvrtek krátce po jedenácté hodině.

V duchu synkop a šansonů tentokrát zahajovací ceremoniál hudebně ozdobila formace Viktorie a František Band a neformálním slovem provedl moderátor Českého rozhlasu Vladimír Kroc. Poděkoval za podporu partnerům veletrhu a představil letošní hlavní expozici, v níž se prezentují některá z Kreativních měst literatury UNESCO – Barcelona, Dublin, Lvov, Edinburgh, Heidelberg, Krakov, Lublaň, Nottingham a Óbidos. S krátkými úvodními projevy vystoupili náměstkyně ministra kultury Hana Matoušková, radní pro kulturu Magistrátu hl. m. Prahy Jan Wolf, který informoval o dostavbě pravého křídla Průmyslového paláce, dále Hana Třeštíková, radní pro kulturu Prahy 7, a předseda Svazu českých knihkupců a nakladatelů Martin

Vopěnka. Poděkoval ministerstvu kultury za zlepšený grantový systém a předal zástupkyni Nadace Leontínka Barbaře Huckové výtěžek akce Kniha ti sluší, za který vznikne hmatová knížka Havetáři-

um pro nevidomé děti. Společně s Radovanem Auerelem pak všichni přestřihli pásku a 23. ročník Světa knihy Praha se stal skutečností.

IK

Trnitá cesta za humna

Je mnoho nejrůznějších otázek, které vyvstávají, když se zamýšlíme nad možnostmi, šancemi a cestami, kterými může literatura malého proniknout do zahraničí, uplatnit se a najít své místo. Jsou to otázky od uměleckých a ob-
sahových až po ekonomické.

Některé z nich se pokoušela zodpovědět debata uspořádaná ve čtvrtek odpoledne pod názvem Jak česká literatura cestovala do ciziny. Jejím nadmíru povolaným moderátorem byl drážďanský rodák a berlínský bohémista MIRKO KRAETSCH, sám aktivní překladatel a propagátor české literatury v německy mluvících zemích. Osobně přiblížil způsob, jakým vyhledává zajímavé tituly, a prostřednictvím ukázek se snažil

vzbudit zájem německých nakladatelů. Svým zasvěceným pohledem do debaty přispěly DOROTHY CONELL, vedoucí londýnské pobočky nezávislého nakladatelství Readers International, a ANITA LUTTENBERGER, šéfredaktorka vídeňského nakladatelství Braumüller. Obě dámy se shodly, že česká literatura je skutečně mezinárodní a má velký význam zprostředkovávat ji zahraničním čtenářům. Dorothy Conell uvedla: „Včera jsem strávila celý den v kavárně Slávia, kde se hovořilo o kulturní válce. Čeští spisovatelé zažili mnoho dekád kulturní války a teď nás mohou mnohé naučit.“ Anita Luttenberger doplnila, že česká literatura je opravdu vůči společnosti kritická, a tak ji chtějí podporovat překládat a vydávat. Debata se pak týkala praktických možností uplatnění českých autorů na zahraničním trhu, způsobu vyhledávání zajímavých titulů a nezbytnosti ekonomické podpory, která by mohla být ze strany ministerstva kultury výraznější. Bez této podpory je sotva možné, aby česká překladová literatura jako citelně menšinová v zahraničí vycházela. Na druhou stranu však všichni debatující zdůrazňovali intenzivní zájem v takové činnosti neustále pokračovat a rozšiřovat ji. IK

Knihy v televizi

V Pravém křídle Průmyslového paláce se jako už tradičně zabydlel stánek České televize, letos ovšem v novém designu. Jeho slavnostního otevření se ujal obchodní ředitel ČT Hynek Chudárek, který přestřihl pásku za asistence legendární hlasatelky Kamilly Moučkové. „Jsme na veletrhu už podesáté a jsme tomu rádi. Přestože jsme televize, knihy jsou pro nás důležité a máme velkou radost, že se tituly z naší produkce čtenářům líbí,“ uvedl Hynek Chudárek. Dále vypíchl některé body z bohatého programu, který si Česká televize pro návštěvníky připravila. Dojde tu na křty knih jako například Doteky přírody nebo Vaříme s Herbářem, bude se diskutovat s herci, režiséry i dalšími tvůrci oblíbených pořadů. JM

ZAŽIJETE DNES NA VELETRHU

Den můžete začít ve společnosti hereček Lindy Rybové a Kateřiny Wintrové, které budou od deseti hodin ve foyer vařit podle Herbáře. O hodinu později proběhne ve Velkém sále setkání s irským spisovatelem Johnem Boynem, autorem bestselleru *Chlapec v pruhovaném pyžamu*. Ve stejnou dobu se koná také diskuse s francouzskou spisovatelkou Karine Tuilovou o její nové knize *Bezstarostnost*. Pravé poledne bude ve Velkém sále patřit další ženě. Autorka slavného románu *Bílá Masajka* Corinne Hofmannová představí svůj nový počin *Dívka se žirafím krkem*. S izraelským autorem Uri Orlevem se můžete setkat v Literárním sále také v poledne. Hovořit se bude především o jeho knize *Běž, chlapče, běž*. Do třetice všeho poledního byste si neměli nechat ujít besedu a autogramiádu spisovatele Vlastimila Vondrušky. Hodinu po poledni se na vás v Literární kavárně bude těšit belgický filozof, psychoanalytik a spisovatel Patrick Declerck se svým oceňovaným románem *Běsi, co mě sužují*. O hodinu později se v Lapidáriu představí španělská hvězda žánru krimi Marc Pastor společně s portugalským básníkem a dramatikem José

Luisem Peixotem. Vrcholem odpoledního programu je slavnostní předání Ceny Jiřího Theinera. Ocenění, které je udělováno za významný podíl na propagaci české literatury v zahraničí, si letos odnese Edgar de Bruin. Sál audioknih bude ve tři hodiny odpoledne patřit příznivcům Járy Cimramana. Herec Miloš Čepelka tu totiž představí svou audioknihu *Nedělnítko aneb S Cimramanem v zádech*. O půl hodiny později bude rušno i v Pravém křídle, protože se tu za účasti režiséra i herců bude křtít DVD seriálu Bohéma. Pro internetovou generaci je od šestnácti hodin v Malém sále připraveno setkání s módními bloggerkami a ve střední hale si ve stejnou dobu můžete nechat podepsat známého švýcarského autora Daniela Goetsche. Dnešní program na Výstavišti pak zakončí setkání s německým spisovatelem Normanem Ohlerem, jehož kniha *Totální rauš, drogy ve třetí ríši* způsobila ve světě pořádný poprask. A konečně s veletrhem Svět knihy můžete strávit i večer. V galerii DOX se v programu nazvaném *Místo, hrdina* setkají autoři Marc Pastor, José Luis Peixoto a Marek Toman. Přejeme vám zajímavé zážitky. JM

Jan Werich stále na špičce žebříčku

Pod názvem Diamantový Jan Werich proběhla ve čtvrtek odpoledne velmi neformální slavnost, při níž zástupci vydavatelství Supraphon předali diamantovou desku vnučce Jana Wericha ZDENĚ KVAPILOVÉ-HULÍKOVÉ, zastoupené JITKOU MOLAVCOVOU,

klauna se vystřídal Jiří Borovička, Ondřej Suchý, František Cinger, Gabriel Gössel a Renata Ferklová. Kostýmovaní členové spolku Werichovci přispěli živě zazpíváními písněmi Malíčka Pepička a Stonožka. Znalec archivů Gabriel Gössel připomněl ještě existenci nově

za neuvěřitelné 3 600 000 výtisků Werichových nahrávek vydaných pod křídly Supraphonu. Jedná se o souhrn nejrůznějších snímků od meziválečného období po reprezentativní komplety, které se objevily na trhu v posledních letech. Pořadem provedla svým typicky bezprostředním způsobem producentka vydavatelství Naďa Dvorská a o osobní vzpomínky na moudrého

nezveřejněných nahrávek V+W a pěveckého sboru Jaroslava Ježka z amerického exilu, takže vydavatelská budoucnost ještě není zcela uzavřena. O tom, že je stále pro koho, svědčí informace promotéra Vladana Drvoty, který uvedl, že nahrávky Jana Wericha za roky 2016 a 2017 jednoznačně vedou v prodeji digitální žebříček Supraphonline. IK

Jubilejní 30. Cenu Jiřího Ortena získala ZUZANA KULTÁNOVÁ

Letošní 30. ročník Ceny Jiřího Ortena zná svého laureáta – vítězkou se stala prozaička ZUZANA KULTÁNOVÁ za temnou novelu Augustin Zimmermann. Cena byla vyhlášena 11. května na slavnostním podvečeru v rámci knižního veletrhu Svět knihy Praha 2017. Na Cenu Jiřího Ortena 2017 byli nominováni tři talentovaní mladí autoři: Dominik Melichar za básnickou sbírku *Schýlené tělo*, Jan Nemček za sbírku básní s názvem *Proluka* a Zuzana Kultánová s vítěznou novelou *Augustin Zimmermann*, kterou porota ocenila za „sugestivní, literární neodvozený obraz Prahy 2. poloviny 19. století a několika tragických osudů v ní“. Organizátorem ceny je Svaz českých knihkupců a nakladatelů.

D. H. Lawrence kritizovaný i obdivovaný

Dílo slavného britského autora zná téměř celý svět, ale jaký byl on sám? Návštěvníkům veletrhu ho představil literární vědec ANDREW HARRISON.

„Byl to tak výrazný spisovatel, že založil styl, kterému se říká lawrencovský, najdete ho i ve slovníku z roku 1930. Když se ale řekne, že je něco lawrencovské, je to spíš hanlivé,“ řekl Andrew Harrison na úvod zajímavého rozboru díla D. H. Lawrence i jeho osobnosti. „Většina lidí tvrdí, že byl posedlý sexem, obscénní a jeho literatura je těžkopádná. I přesto nebo možná právě proto se proslavil a to je na něm zajímavé. Když jsem začal studovat jeho dílo, zjistil jsem, že ho znají snad všude, citují jeho dílo, slavný román *Milénec Lady Chatterleyové* se dočkal filmových a televizních zpracování v několika zemích. Dá se o něm říct, že byl a je opravdu popu-

lární.“ V popředí jeho zájmu byl vztah mezi mužem a ženou, který líčil syrově a přímočaře. Často používal výrazy, z nichž konzervativním Britům vstávaly vlasy hrůzou na hlavě. Rád šokoval,

bojoval za sexuální otevřenost a podněcoval Brity k modernímu pohledu na svět. „Pišu, protože chci, aby se změnili, aby měli víc rozumu,“ říkal doslova. Byl kosmopolita, ke konci života žil ve Florencii, přesto nikdy neztratil kontakt s rodným Nottinghamem, který hraje roli nejen v již zmíněvaném románu *Milénec Lady Chatterleyové*, ale i v dalších jeho dílech. „Rodné město ho formovalo, psal básně, kde používal místní dialekt, ale zároveň tamní život kritizoval stejně jako celou britskou společnost posedlou třídním původem,“ vysvětloval Andrew Harrison. Ať už je Lawrenceovo dílo chápáno pozitivně nebo negativně, nedá se mu upřít, že za svůj krátký život čtyřicetiletý let toho stihl opravdu hodně. Psal, publikoval, ovlivňoval, šokoval... Měl charisma a dokázal zaujmout. JM

Povolání: literární agent

Prodávají se knihy českých autorů i za našimi hranicemi? Jaké, kde a proč? Na tyto otázky odpovídali v diskusi s návštěvníky veletrhu literární agenti DANA BLATNÁ, MARIA SILENY a EDGAR DE BRUIN.

Jen několika málo současným českým autorům se podařilo prorazit i v zahraničí. Patří mezi ně například Petra Hůlová, Kateřina Tučková nebo Patrik Ouředník. „Úspěch například Patrika Ouředníka tkví v tom, že píše univerzálně, osloví každého, ať je Čech, Němec nebo Francouz,“ vysvětloval Edgar de Bruin, jehož agentura Pluh tohoto au-

tora na zahraničních trzích zastupuje. Všichni tři přítomní agenti se shodli na tom, že pokud je kniha v Česku bestsellerem, nabízí se jim v zahraničí snadněji, ale rozhodně to neznamená, že se automaticky stane bestsellerem i tam. „Většinou je to tak, že pokud je kniha v Česku prodávána po statisících, pak v zahraničí po tisících,“ podělila se

o své zkušenosti Dana Blatná, díky níž vstoupil na zahraniční trh například Michal Viewegh. „Je dobré, když je knížka doma úspěšná, když získá nějakou literární cenu, to všechno jsou body, které se počítají a které mohou pomoci u zahraničního nakladatele, ale neznamená to automaticky úspěch,“ dodala Dana Blatná. Největší zájem prý zahraniční nakladatelé jeví o prózu a mezi země, kde se českým autorům nejvíce daří, patří Slovinsko, Bulharsko, Makedonie a Polsko. „Někdy kupují práva, aniž by tu knihu znali. Občas je to doslova aukce,“ smál se Edgar de Bruin. Pro to, aby se čeští autoři dočkali překladu do světových jazyků, je prý branou Německo. Pokud se podaří knihu vydat v němčině, otevírají se jí dveře i do dalších velkých zemí. „Myslím si, že základem je, aby kniha, kterou nabízíme, byla jednoduše dobrá. To je alfa a omega,“ uzavřel zajímavou diskusi Edgar de Bruin.

JM

Přeložením knihy to pro dnešní překladatele nekončí ...

Současná česká literatura má velmi milé a pilné velvyslance. Alespoň na polském, německém a anglofonním knižním trhu. To je převažující pocit, který si mohl odnést návštěvník literární besedy s názvem Povolání: překladatel.

Překladatele na této besedě reprezentovali EVA PROFOUSOVÁ (Německo), JULIA RÓZEWICZ (Polsko) a ANDREW OAKLAND (Velká Británie). Každý z nich překládá českou literaturu za trochu jiných okolností, v jiném kulturním kontextu, ale přesto je řada věcí spojuje. A nejen to, že všichni tři jsou překladateli jednoho konkrétního díla – Židkovských bohyní Kateřiny Tučkové. Eva Profousová je překladatelkou například Jáchyma Topola nebo Radky Denemarkové, Julia Rózewicz udělala polské bestselleristy z Petra Šabacha, Emila Hakla či Petry Hůlové, Andrew Oakland stál u amerického literárního úspěchu Michala Ajvaze.

A co dalšího je ještě spojuje? Že se překlady z češtiny neužívají a musí mít vedle toho i jiné aktivity. Česká literatura v zahraničí má bohužel omezenou sílu. V Německu se u českého titulu prodá v průměru 3 tisíce výtisků. Aby to bylo pro nakladatele lukrativní, bylo by potřeba 7 tisíc. Tam začíná hranice bestselleru

ru v překladové literatuře. V Polsku se prodá v průměru 2 tisíce výtisků – jedli číslo prodeje nad to, je to považováno za super výsledek. Je vůbec pro překladatele důležité sledovat počty prodaných výtisků? Besedující osobnosti se shodly, že určitě. A nejde přirozeně o drobné tantiémy pro ně samotné za každý prodaný výtisk. Od překladatelů se totiž stále více očekává, že budou nakladatelům významně pomáhat s uvedením knihy na trh. Dříve stačilo pracovat s knižními recenzemi. Ty se v Německu ještě jakž takž drží, ale například v Polsku je už relevantní tiskoviny zrušily. Na propagaci překladových titulů se musí pracovat jinak. Výborně fungují besedy s autory či překladateli. Ideálně na literárních festivalech a veletrzích. Jak totiž podotkla Julia Róze-

wicz, mimo tyto literární megaakce není vůbec jisté, že na besedu přijde publikum. A čeští autoři (dle jejích slov) jsou hákliví na malou účast. Asi je to tím, že neradi jezdí na besedy do ciziny. Výborně fungují literární blogy, sociální sítě, prostě elektronická šuškaná, která fakticky převzala funkci recenzí. A jako zajímavý tip, v Německu funguje dobrovolný spolek překladatelů, který organizuje literární pořady v knihkupectvích. V pořadu překladatelé zábavně popisují, jak si poradili s různými jazykovými, ale i asociativními záležitostmi, aniž by divák musel znát celou knihu. V rámci jednoho pořadu se tak mluvilo o větším počtu děl. A přítomní diváci si zpravidla spoustu knih, o kterých se mluvilo, také hned zakoupili.

RaŠ

Peru se představuje

Poprvé na veletrhu Svět knihy Praha najdete stánek představující nejen peruánskou literaturu, ale i tuto krásnou zemi vůbec. „Peru a Česká republika mají přátelské vztahy již mnoho let, ale díky naší účasti na tomto veletrhu dostává tato spolupráce další rozměr. Jsme rádi, že tu můžeme být a představit návštěvníkům naši literaturu, kulturu i historii,“ řekl náměstek ministra zahraničních věcí Peru Nestor Popolizio.

„Obě naše země sdílí stejné hodnoty, demokracii, svobodu slova, ekonomiku orientovanou na trh a podporu lidských práv. V Peru známe velmi dobře Franze Kafku a doufám, že si i vy oblíbíte naše autory,“ dodal. Následně dostala slovo peruánská velvyslankyně spolu s hispanistkou Anežkou Charvátovou, které představily návštěvníkům nové peruánské autory. JM

Spojení Foglarem

V Klubu knižních šampionů byla ve čtvrtek zahájena výstava nazvaná Spojení Foglarem. Fanoušci příběhů Jaroslava Foglara si tu mohou prohlédnout práce třiceti výtvarníků, kteří se v průběhu let podíleli na ilustrování jeho díla. K vidění jsou tu také raritní kresby, které se publikování z nějakého důvodu nedočkaly a dnes jsou tedy pro fanoušky „foglarevek“ skutečnou vzácností.

Drogy pod hákovým křížem

O tom, jak zásadní úlohu při vítězných taženích zdánlivě nezastavitelné a neúnavné německé armády na počátku 2. světové války sehrál pervitin rozdáváný vojákům po statisících tablet, o tom, jakými drogami stimuloval Adolfa Hitlera jeho osobní lékař Teodor Morell, o tom, jakou roli měly omamné látky sehrát v říšském námořnictvu v posledních válečných týdnech, ale třeba i o historických souvislostech vývoje a výroby drogových preparátů v Německu vůbec – o tom všem poutavě a fundovaně vypráví kniha německého novináře, spisovatele a scenáristy NORMANA OHLERA *Totální rauš*.

Přeložena byla už do osmnácti jazyků, v češtině jí vydalo nakladatelství Host. V působivém podání herce Vasila Fridricha vychází v těchto dnech i její audioknižní podoba ve vydavatelství OneHotBook v režii Hynka Pekárka. Nahrávka oficiálně spatří světlo světa při křtu, který proběhne v rámci letošního ročníku Světa knihy v pátek 12. května od osmnácti hodin v Autorském sále v levém křídle. Křtu se osobně zúčastní jak autor Norman Ohler, tak Vasil Fridrich, který svým podáním propůjčil tomuto navýsost zajímavému a v mnoha ohledech velmi překvapujícímu textu dramatickosti detektivního příběhu. Nakonec Ohlerova pečlivá badatelská práce v archívech v Německu i Spojených státech, důkladné pátrání v poznámkách doktora Morella či pátrání po posledních žijících švédci mělo k práci detektiva hodně blízko a přineslo ovoce. IK

Literatura a nesnesitelnost

V malebných prostorách holešovického Lapidária zněla ve čtvrtek večer zvučná francouzština. O svém přístupu k tvorbě přišli debatovat KARINE TUIL a PATRICK DECLERCK.

„Když píšou, jsem absolutní diktátor. Píšu jen pro sebe a jediným cílem je text,“ říká Declerck. Tento belgický spisovatel se zabývá psychoanalytickou tvorbou a tématy jako je desocializace nebo bezdomovectví. Často tvoří díla založená na svých zážitcích, jako například loňský román *Crâne*, kde je hlavním motivem náročná operace mozku, kterou sám autor podstoupil. Českým čtenářům se naposledy představil knihou *Běsí*, co mě sužují.

Karine Tuil naopak často píše o svém okolí. „Když chci psát o politikách, často se nejprve s politiky scházím a pozoruji je,“ říká. Její nejnovější román *Bezstarostnost* pojednává o příběhu vojáka, který se vrací z Afghánistánu a po prožitých traumatech jen těžko hledá cestu zpět k běžnému životu.

V debatě padla mimo jiné otázka, zda se v dílech Karine Tuil nějak projevuje židovská symbolika. „Pro mě to opravdu není jen symbolika, narodila jsem se do židovské rodiny,“ říká spisovatelka. „Hlavně v mých literárních začátcích mě tematika holocaustu silně ovlivnila a i dnes, když píšou o nějaké menšině, se mi tam občas promítají strasti té židovské.“

A může kniha změnit svět? „To už dnes ne, ale mnohdy je důležité vyvolat nějakou debatu, aby si lidé začali klást otázky,“ shodují se autoři.

Oba spisovatele mohou návštěvníci potkat na pražském výstavišti také dnes. Karine Tuil představí svůj román *Bezstarostnost* od jedenácti hodin v Lapidáriu a Patrick Declerck bude hostem v literární kavárně od jedné hodiny se svou nejnovější přeloženou knihou *Běsí*, co mě sužují.

OnŠ

Ukrajinský underground v Praze

Historii i současnost moderní ukrajinské literatury přijeli představit básníci HRYHORIJ SEMENČUK a JURIJ IZDRYK.

Po rozpadu Sovětského svazu bylo pro začínající ukrajinské literáty velmi obtížné publikovat svá díla. Průkopníkem této doby byl Jurij Izdryk, který v roce 1989 založil undergroundový literární časopis *Četver*. Okolo něj se brzy seskupilo množství talentovaných básníků, spisovatelů a hudebníků. Vzniklo tak významné umělecké hnutí označované jako „stanislavský fenomén“, které ovlivnilo kulturní vývoj celé Ukrajiny. Po dvaceti letech však Izdryk přestal tento časopis vydávat a dodnes za něj nevnáší důstojný nástupce. „Ukrajinský underground časopisová scéna uvádá,“ říká Hryhorij Semenčuk, „mladí literáři ztrácejí potřebu publikovat svá díla v papírové formě, bohatě jim stačí je zveřejňovat jen na internetu.“

Toto médium si získalo mezi básníky velkou oblibu. „Je to pro mě výzva publikovat svá díla každý den. Navíc tam mohu psát téměř vše, na rozdíl od knih, kam se básně musí pečlivě vybírat,“ říká Jurij Izdryk. O osud tištěných knih se ale oba autoři nestrachují. „Nemyslím si, že internet může zničit knižní trh. Kdo má rád knihy, ten si k nim cestu najde. Dokazuje to i zájem o knižní veletrhy jako je ten zde v Praze nebo ve Lvově,“ dodává Semenčuk. Právě Lvov se v roce 2015 výrazně zapsal do povědomí literárního světa, když se stal Kreativním městem literatury UNESCO, na čemž se svými

Jurij Izdryk

manažerskými schopnostmi Semenčuk výrazně podílel.

Izdryka a Semenčuka spojuje také projekt DRUMTYATR, který založili v roce 2010. Jedná se o sdružení hudebníků, básníků a výtvarníků, které v současné době vystupuje na evropském turné. Jednou z jeho zastávek byla i Praha – oba umělci představili své zhudebněné básně ve čtvrtek večer. I zde se jednalo o součást programu veletrhu Svět knihy Praha.

S Hryhorijem Semenčukem se návštěvníci mohou setkat také dnes od 12:30 v Lapidáriu. Spolu s Marií Iljašenko budou debatovat o středo- a východoevropské poezii.

OnŠ

SLOVNÍK ROKU

WWW.
JTPunion.org

Slavnostní vyhlášení výsledků a předání cen 24. ročníku soutěže, pořádané Jednotou tlumočnicků a překladatelů.

Dnes 12. 5. 2017 ve 14.00 / Literární sál (pravé křídlo)

účinkují: Amalaine Diabová, Jana Hašková, Barbora Stejskalová, Alena Šourková a autoři a nakladatelé odměněných publikací.

Všechny slovníky a encyklopedie, přihlášené do soutěže, jsou vystaveny v expozici **Slovník roku** ve foyer za infostánkem.